

Stan środowiska leśnego na terenie Powiatu Police w 2010 roku

Sprawozdanie na VIII sesję Rady Powiatu w Policach

Lasy to najstarsze i największe ekosystemy lądowe. Zapewniają one równowagę ekologiczną, uczestniczą w kształtowaniu klimatu, składu atmosfery, utrzymują żyzność gleb i regulują stosunki wodne przez co chronią żywe zasoby przyrody.

Las to również „naturalny skarbiec człowieka”, źródło wielu cennych surowców, przede wszystkim drewna, miejsce rekreacji i wypoczynku, niepowtarzalne terenowe laboratorium badawcze, obszar edukacji przyrodniczej społeczeństwa, źródło utrzymania wielu ludzi w tym świadczących usługi związane z gospodarką leśną, zbierających jagody czy grzyby.

Lasy Nadleśnictwa Trzebież swoim zasięgiem obejmują prawie cały Powiat Policki. Tworzą zwarty kompleks leśny o urozmaiconym składzie gatunkowym i dużej różnorodności siedlisk potocznie nazywany Puszcza Wkrzańską.

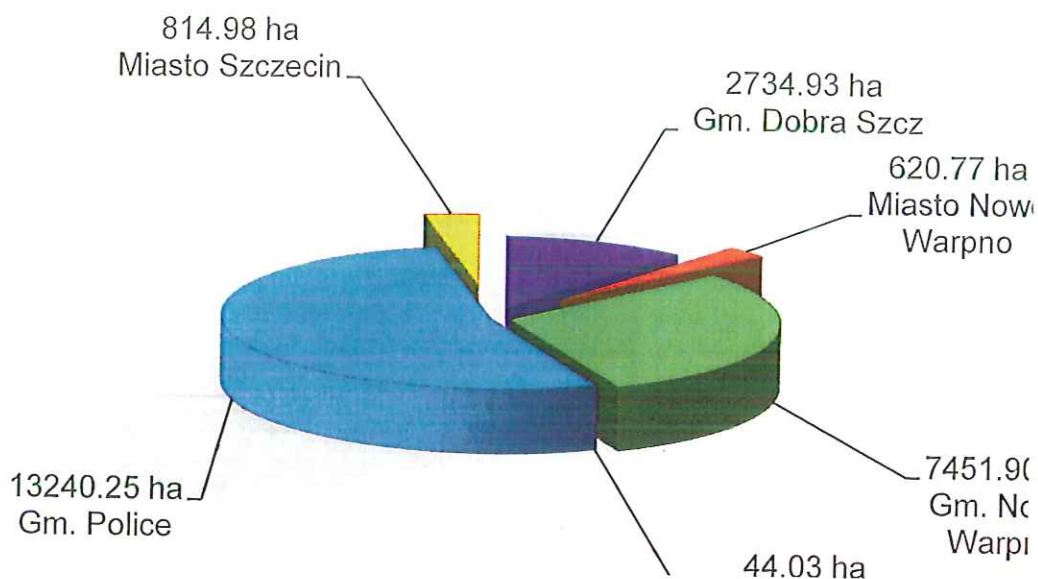
Nadleśnictwo przeszło w tym roku audyt wznawiający i uzyskało ponownie certyfikat dobrej gospodarki leśnej wg FSC (Forest Stewardship Council).

Audyt przeprowadzany przez przedstawicieli organizacji FSC polega na szczegółowej kontroli czy prace prowadzone przez Nadleśnictwo są zgodne ze Standardami Dobrej Gospodarki Leśnej. Lista kontrola audytu jest bardzo drobiazgowa opiera się na 10 podstawowych Zasadach i 56 Kryteriach.

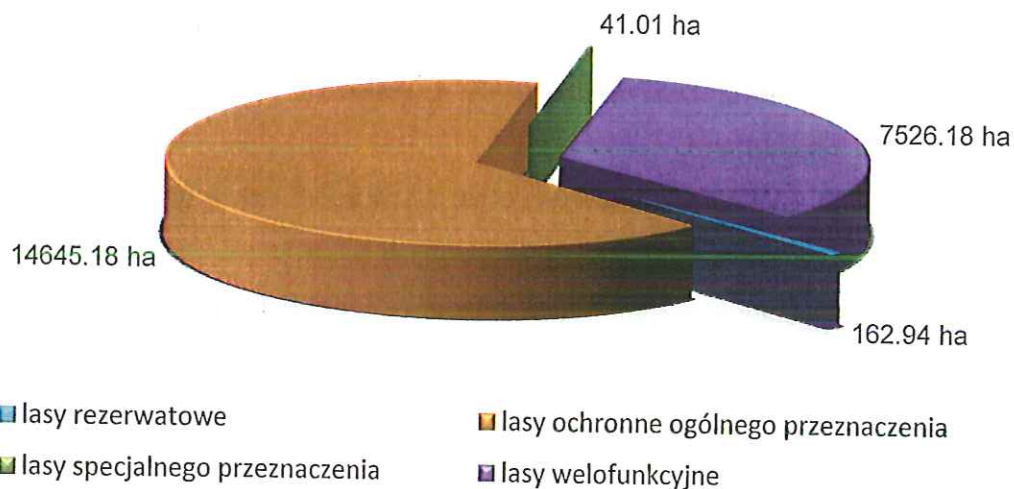
Istotą certyfikacji jest zapewnienie klienta, że produkt (nasiona, sadzonki, drewno), który zakupi w Nadleśnictwie pochodzi z lasów spełniających Standardy Dobrej Gospodarki Leśnej FSC. W dużym uproszczeniu oznacza to, że potencjalny nabywca nie przyczynia się do niszczenia środowiska, łamania praw, zubożenia ekosystemów leśnych czy też nielegalnego korzystania z zasobów naturalnych.

Powierzchnia Nadleśnictwa wynosi 24 906,86 ha, w tym w powiecie polickim znajduje się 24 091,88 ha co stanowi 96,7 %.

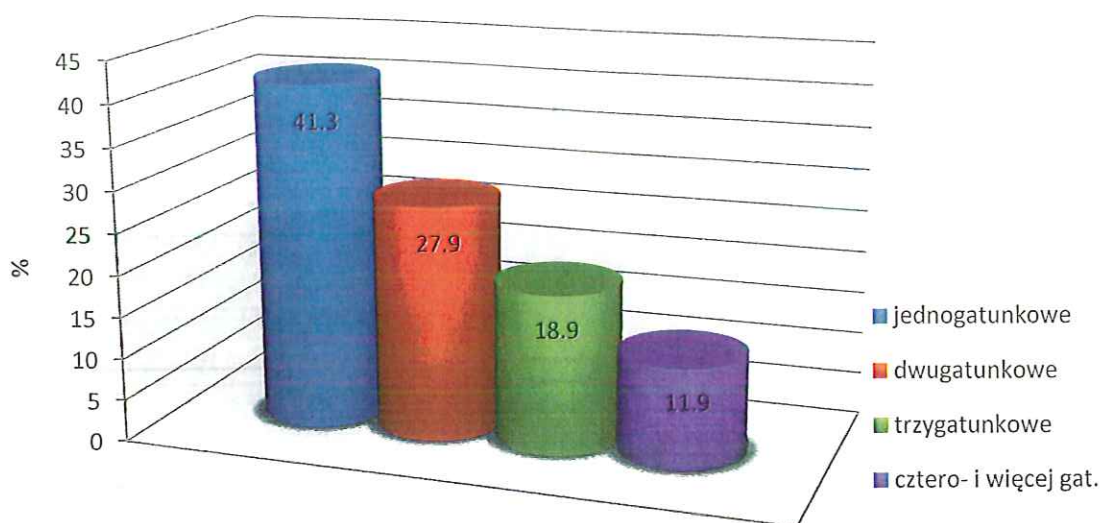
Nadleśnictwo gospodaruje na terenie trzech gmin: Nowe Warpno, Dobra, Police oraz miast: Szczecin, Police i Nowe Warpno.

Podział lasów nadleśnictwa według funkcji to: lasy rezerwatowe 163 ha (obszar rezerwatów przyrody), lasy specjalnego przeznaczenia 41 ha (najcenniejsze drzewostany nasienne), lasy ochronne ogólnego przeznaczenia 14 656 ha i lasy wielofunkcyjne 7526 ha (lasa gospodarcze).

Dominującym gatunkiem jest sosna, przeciętny wiek drzewostanów to 61 lat i w ciągu ostatnich 10 lat wzrósł o 6 lat. Bogactwo naszych lasów obrazuje duża różnorodność gatunkowa.

W lasach Nadleśnictwa występuje szereg prawnych form ochrony przyrody. Najważniejsze to :

- Rezerwat Przyrody „Świdwie” o pow. 891,28 ha w tym w zarządzie Nadleśnictwa - 253,45 ha;
- Obszary Specjalnej Ochrony Ptaków Natura 2000:
 - „Jezioro Świdwie” o pow. 7 196,2 ha w tym w zarządzie Nadleśnictwa 3885 ha,
 - „Ostoja Wkrzańska” o pow. 14 575,7 ha w tym w zarządzie Nadleśnictwa 14 476 ha,
 - „Zalew Szczeciński” o pow. 47 194,6 ha w tym w zarządzie Nadleśnictwa 827 ha,
 - „Dolina Dolnej Odry” o pow. 60 207,1 ha w tym w zarządzie Nadleśnictwa 815 ha;

Łączna powierzchnia zatwierdzonych Obszarów Natura 2000 na terenach Nadleśnictwa Trzebież to 20 003 ha co stanowi 80,3 % powierzchni Nadleśnictwa .

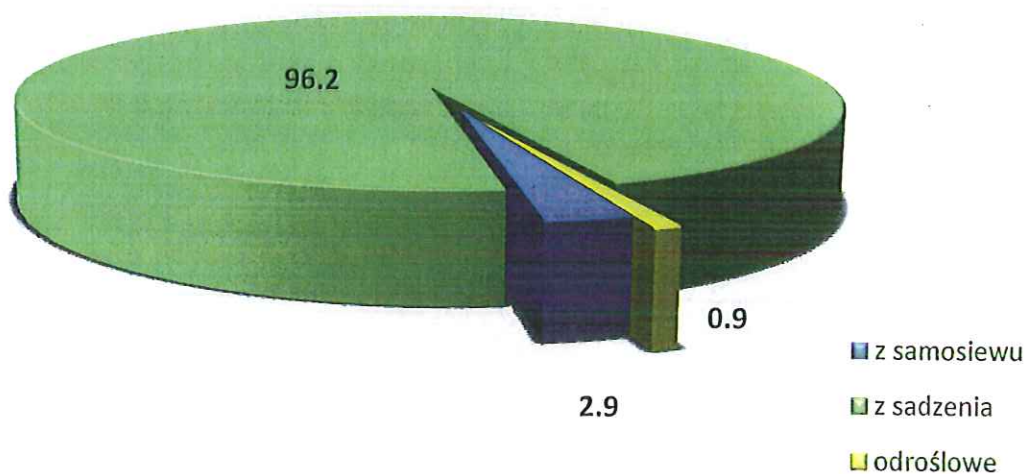
W 2008 r. opracowano projekt kolejnego Obszaru Natura 2000 – Specjalny Obszar Ochrony „Jezioro Stolsko” o pierwotnej powierzchni – 360 ha, po kolejnych konsultacjach zmniejszono do pow. 139,7 ha.

Dodatkowo na terenie Nadleśnictwa znajduje się 31 stanowisk gniazd ptaków prawnie chronionych objętych ochroną strefową. Łączna powierzchnia stref to około 2000 ha.

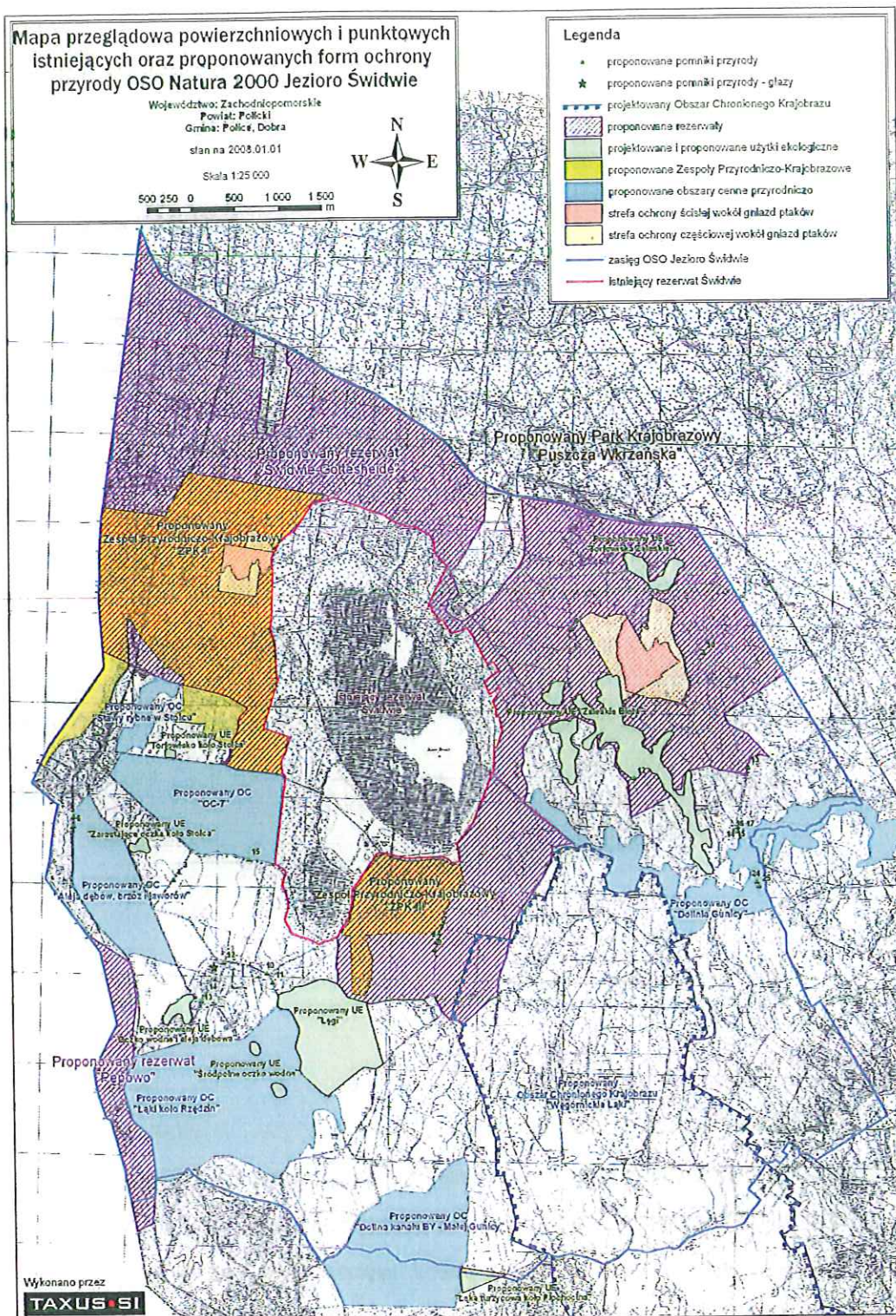
Ponadto na terenie lasów znajdują się liczne stanowiska roślin chronionych około 2890 szt. oraz płaty cennych siedlisk przyrodniczych o łącznej powierzchni 1070 ha.

Wymienione formy ochrony przyrody bardzo często nakładają się na siebie, powodując, że często jeden obszar objęty jest dwu lub trzema formami ochrony.

Omawiając prawne formy ochrony przyrody warto zwrócić uwagę na jedną z ważniejszych cech drzewostanów Nadleśnictwo Trzebież, tzn. na ich pochodzenie.

Dane powyższe jednoznacznie określają, że w większości są to drzewostany posadzone przez człowieka, zdziwienie zatem może budzić fakt tak wielu form ochrony i ciągle projektowanie kolejnych. Poniżej przykładowa mapa projektowanych form ochrony przyrody sporządzona przez wykonawcę projektu planu ochrony dla OSO „Jezioro Świdwie”.

Każda z wymienionych form ochrony przyrody nakłada dodatkowe obostrzenia na gospodarkę leśną np. w strefach ochrony całorocznej, prace nawet ratunkowe można wykonać jedynie za zgodą Generalnego Dyrektora Ochrony Środowisk, a w

strefach ochrony okresowej, nawet po zakończeniu terminów ochrony aby móc wykonać prace pielęgnacyjne drzewostanów konieczne jest wcześniejsze poinformowanie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska.

Każdy zabieg wykonywany w prawnych formach ochrony wymaga dodatkowych, drobiazgowych uzgodnień, czasochłonnych analiz oraz kosztochłonnych ekspertyz.

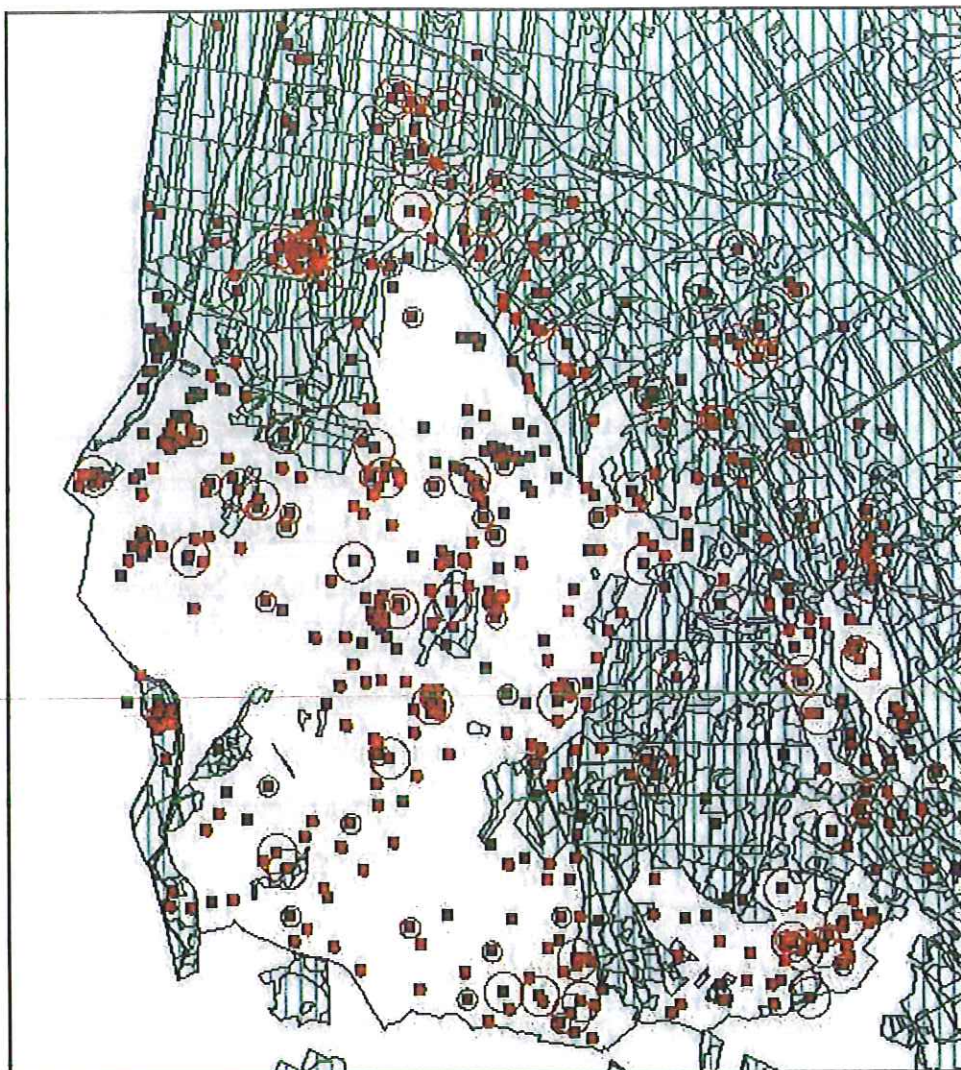
Zmiany w przepisach o ochronie przyrody wprowadzone w październiku 2008 r. wprowadziły szereg dodatkowych obostrzeń związanych z ochroną środowiska. Między innymi konsekwencją tych zmian jest konieczność uzyskiwania indywidualnych zezwoleń Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska na wykonywanie prac leśnych mogących spowodować uszkodzenie lub zniszczenie siedlisk ostoi zwierząt w tym gniazd ptaków czy też zakłócania spokoju gatunków lęgowych.

Następnym skutkiem zmiany przepisów ochrony środowiska jest obowiązek ~~oceny działań~~ mogących wpłynąć na Obszary Natura 2000. W związku z tym, wszystkie Plany Urządzania Lasu utworzone po 2001 r., tj. po wprowadzeniu Obszarów Natura 2000, podlegają strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko. Dotyczy to również Planu Urządzania Lasu dla Nadleśnictwa Trzebież, który został zatwierdzony w roku 2007.

Przepisy dotyczące ochrony Obszarów Natura 2000 nadal są nieprecyzyjne i niejednoznaczne. Art. 33 ustawy o ochronie przyrody mówi, że nie wolno podejmować działań, które mogą negatywnie oddziaływać na obszar Natura 2000. Obliguje to zarządców terenu do każdorazowej oceny: czy podejmowanie działania mogą na ten obszar wpłynąć, czy nie.

W konsekwencji, zgodnie z obowiązującym prawem dla terenów, na których zainwentaryzowano gniazda gatunków ptaków ujętych w załączniku I i II Dyrektywy Ptasiej wykonywanie prac leśnych jest możliwe tylko w okresie od 16 października do końca lutego. Jak znacznej części Nadleśnictwa to dotyczy można zobrazować na przykładzie stanowisk ptaków i roślin zaewidencjonowanych na terenie OSO Jezioro Świdwie.

Poniżej fragment mapy Nadleśnictwa ze stanowiskami chronionych roślin i zwierząt:

Przedstawiony fragment mapy obejmuje obszar ok. 4 500 ha nadleśnictwa. Ponieważ przeciętna powierzchnia leśnictwa w Nadleśnictwie Trzebież to 2076 ha, możemy w uproszczeniu przyjąć, że przedstawiony wyżej fragment mapy dotyczy dwóch leśnictw.

Wyraźnie widać, że na tym obszarze prace pielęgnacyjne drzewostanów będzie można wykonywać tylko przez 4 miesiące w ciągu roku tzn. po okresie lęgowym ptaków.

Ten krótki opis sytuacji prawnej pozwala zobrazować jak trudne jest gospodarowania na tym terenie.

Ważnym wskaźnikiem charakteryzującym Nadleśnictwo jest lesistość terenu, która dla powiatu polickiego wynosi 39,3 % przy lesistości Polski 29,1%. Największą lesistość ma Gmina Police 57,9 %, a najmniejszą Gmina Dobra 22,7 %.

Oblicza się, że na każdego statystycznego Polaka przypada 0,228 ha lasu, a na statystycznego mieszkańca Powiatu Polickiego przypada 0,408 ha lasu.

Gęstość zaludnienia terenu to 403 osoby na 1 km² przy średniej krajowej 124 osoby na 1 km².

Te dwa wskaźniki obrazują jak ważną rolę odgrywają lasy w życiu mieszkańców naszego Powiatu i jak duża jest presja ludności na tereny leśne.

Aby zapewnić spełnianie przez las wszystkich funkcji konieczne jest utrzymanie drzewostanów w dobrej kondycji zdrowotnej, podnoszenie ich naturalnej odporności oraz utrzymywanie dużej różnorodności biologicznej. Zmiany w środowisku powodowane przez gospodarkę człowieka wpłynęły mocno na stan zagrożenia w lasach.

Degradacja środowiska, nagromadzenie ubocznych odpadów, olbrzymia presja na lasy stwarza realne zagrożenia dla ich istnienia. Środowisko leśne podlega wpływom zewnętrznym, a skutki tych wpływów, często negatywne, stwarzają zagrożenia i problemy związane z ochroną środowiska.

Oddziaływanie czynników stresowych na środowisko leśne ma charakter złożony i reakcja drzewostanów bywa często przesunięta w czasie. Równoczesne działanie wielu czynników stresowych znacznie obniża odporność drzewostanu.

I Zagrożenia abiotyczne

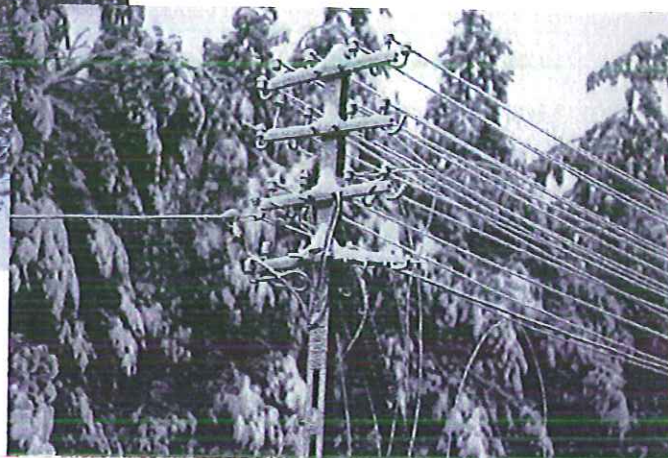
Ekstremalne temperatury, silne wiatry, obfite opady deszczu i śniegu, wahania poziomu wód powodują obniżenie biologicznej odporności lasów.

Zeszłoroczna grudniowa okiść spowodowała liczne szkody w drzewostanach. Wywróconych i połamanych zostało około 8 000 m³ drewna, oraz uszkodzonych wiele grodzonych upraw leśnych.

Przewracające się drzewa i obłamywane gałęzie, spowodowane okiścią, doprowadziły w wielu miejscach do uszkodzeń linii energetycznych.

Usuwanie awarii utrudniała gruba warstwa śniegu, oblodzenie przewodów energetycznych oraz dojazd do linii energetycznych możliwy wyłącznie pojazdami terenowymi.

Obfite zimowe opady śniegu i duże spadki temperatur zagroziły drzewostanom i dotkliwie utrudniły warunki bytowania zwierzyny. Ażeby złagodzić skutki zimy odśnieżono strategiczne drogi, wystawiono dodatkowo tymczasowe paśniki, utworzono punkty dokarmiania zwierzyny systemem bezpaśnikowym, które systematycznie uzupełniano w karmę (marchew, buraki, ziemniaki, snopówkę, siano, ziarna zbóż i inne). W ramach tych prac, poprzez odgarnianie pokrywy śnieżnej, udostępniono dla zwierzyny łąki śródleśne, poletka zgryzowe i poletka żerowe.

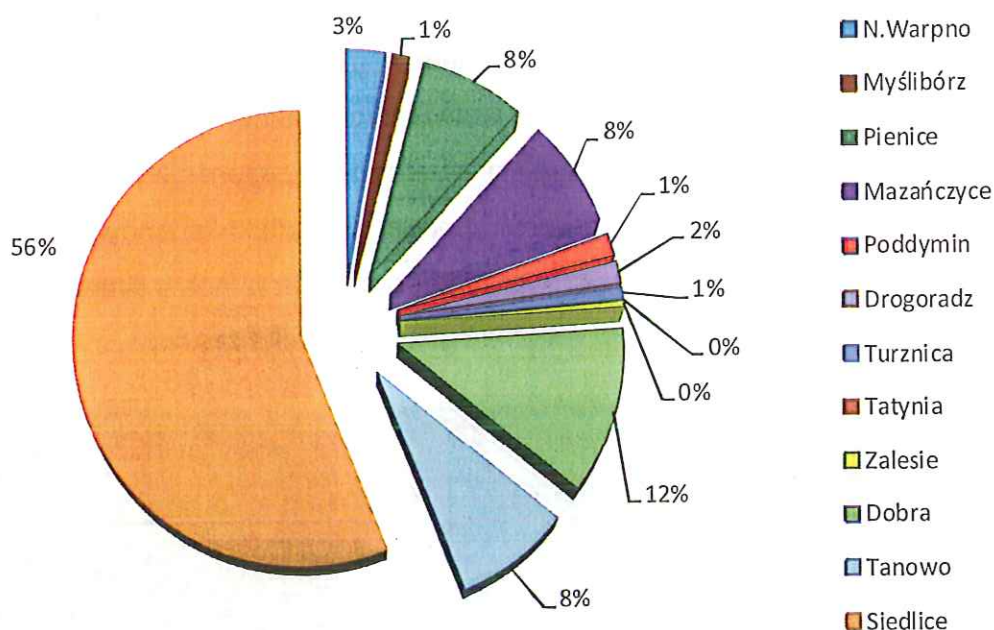

Na skutek długotrwałych i powtarzających się opadów deszczów miesiącu czerwcu 2010 r. na Szkółce Leśnej Tatynia wymokły częściowo siewy brzozy.

II Zagrożenia antropogeniczne

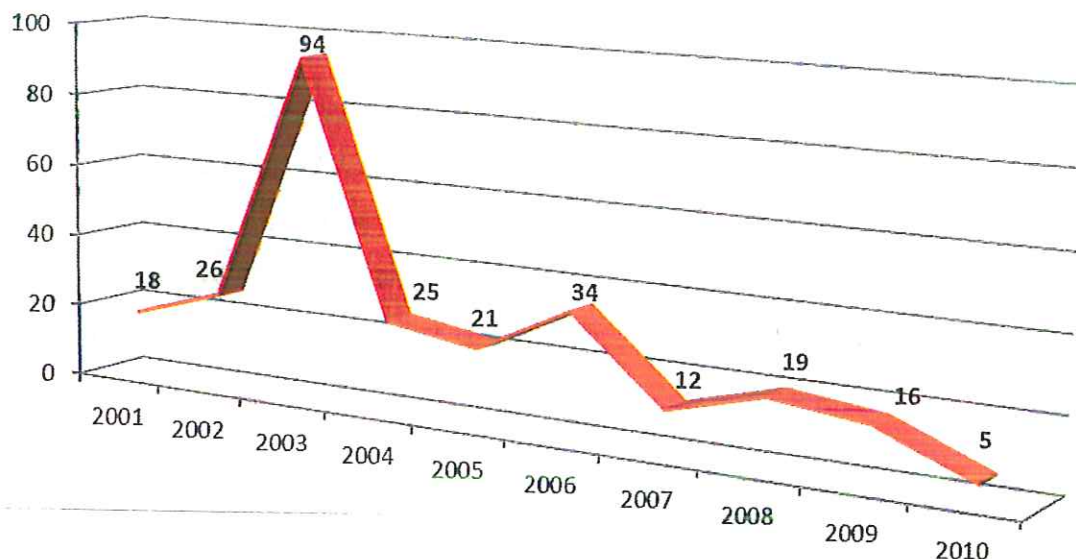
Dużym zagrożeniem dla środowiska leśnego są pożary. Jest to zagrożenie ciągle. Nadleśnictwo Trzebież zaliczane jest w całości do I kategorii zagrożenia pożarowego. Bliskość dużych aglomeracji i granicy państwa powoduje nasilenie ruchu turystycznego, który skutkuje zwiększeniem liczby pożarów. Zagrożenie pożarowe dodatkowo stwarza silna penetracja terenu przez licznie odpoczywających tu turystów, wędkarzy, a w okresie letnio-jesiennym przez zbieraczy runa leśnego.

Potwierdzeniem tego jest procentowy udział pożarów w leśnictwach. Większość pożarów wybucha w Leśnictwie Siedlice, które gospodaruje w sąsiedztwie miast: Police i Szczecin.

Sytuację dodatkowo pogarsza duży udział siedlisk borowych (65 %), drzewostanów młodszych klas wieku (54 %), duży udział gatunków iglastych (71 %) zwartość kompleksu i bujny rozwój łatwopalnego runa.

W roku 2010 wybuchło 5 pożarów przy średniej rocznej z ostatnich 10 lat - 27.

Łączna powierzchnia pożarów w 2010 roku to 0,18 ha, a średnia wielkość – 0,04 ha., świadczy o dużym zaangażowaniu Państwowej Straży Pożarnej, Ochotniczej Straży Pożarnej oraz Służby Leśnej i wzorowej wzajemnej współpracy.

W celu przeciwdziałania powstawaniu pożarów nadleśnictwo ponosi duże koszty na ochronę przeciwpożarową. W roku 2010 r. było to 310 tys. zł.

Prowadzona jest w szerokim zakresie profilaktyka przeciwpożarowa (punkty obserwacyjne z telewizją przemysłową, dostrzegalnie, patrole naziemne), działania ograniczające możliwości rozprzestrzeniania się pożarów (sieć pasów przeciwpożarowych i biologicznych), a także przysposabianie obszarów leśnych do środków i urządzeń prowadzenia akcji gaśniczych (budowa i remont dróg, punktów czerpania wody, zbiorników sztucznych) oraz wyposażania w sprzęt i środki własne jednostki gaśnicze (zestaw ciągnikowy), sprzęt zapewniający łączność - 7 szt. radiostacji bazowych, 16 szt. radiostacji przenośnych, 5 szt. - samochodowych oraz telefony komórkowe.

Nadleśnictwo posiada samochód patrolowo-gaśniczy z pełnym specjalistycznym wyposażeniem. W punkcie alarmowo-dyspozycyjnym w Zalesiu działa nowoczesna stacja meteorologiczna z której, pomiary temperatury, opadów atmosferycznych oraz siły i kierunków wiatrów, są przekazywane i przetwarzane przez komputer co pozwala na określenie stopnia zagrożenia pożarowego dla danego kompleksu leśnego.

Jednym ze sposobów ograniczenia ilości pożarów jest również próba ukierunkowania ruchu turystycznego.

Na terenie Nadleśnictwa wyznaczono strefy przeznaczone do intensywnego zagospodarowania turystycznego. Wychodząc naprzeciw społecznym oczekiwaniom Nadleśnictwo udostępnia do potrzeb rekreacji leśne obiekty turystyczne.

Na turystów czekają leśne parkingi i miejsca postoju, które Nadleśnictwo na bieżąco remontuje i modernizuje.

Znaczącym zagrożeniem dla środowiska leśnego i dla ludzi odwiedzających lasy Puszczy Wkrzańskiej jest penetracja terenów leśnych motocyklami typu cross i quadami. Leśnicy wspólnie z Policją oraz Strażą Graniczną organizują działania prewencyjne, znajdując aprobatę społeczeństwa. Ze względu na specyfikę są to działania trudne i wciąż mało skuteczne. Mimo to będą one prowadzone w sposób ciągły i swym zasięgiem będą obejmowały cały teren Nadleśnictwa.

III Zanieczyszczenie odpadami

Lasy Puszczy Wkrzańskiej są atrakcyjnym miejscem weekendowego spędzania czasu wolnego licznych turystów i mieszkańców przyległych miast.

Mimo zorganizowanej zbiórki i wywozu śmieci, znaczna część odpadów (szczególnie z gospodarstw domowych) trafia na dzikie wysypiska. Miejsca dzikiego składowania stanowią źródło zanieczyszczenia wód gruntowych i powierzchniowych, mogą stanowić źródło zagrożenia epidemiologicznego, a także być przyczyną degradacji terenu, oraz ograniczają walory estetyczne i krajobrazowe. Największa ilość odpadów komunalnych zauważa się w sąsiedztwie osiedli mieszkalnych oraz szlaków komunikacyjnych.

W ostatnich latach wzrasta zaśmiecenie terenów leśnych położonych głębiej. Jest to efekt przebywania w tych miejscach zbieraczy grzybów i jagód. W 2010 r. koszty własne Nadleśnictwa poniesione na ten cel to 50,5 tys. zł. Dodatkowo zgodnie z umową zawartą w 23 czerwca 2008 r. z Powiatem Polickim zrealizowaliśmy zadanie „Zbiórka odpadów i likwidacja dzikich wysypisk w lasach na terenie Powiatu Polickiego”, finansowanego z P.F.OŚ i GW na kwotę 30 tys., wywożąc na składowiska 50 ton odpadów zebranych na terenie lasów Nadleśnictwa Trzebież.

IV Udostępnienie społeczeństwu informacji o zagrożeniach środowiska leśnego poprzez edukację.

Zgodnie z Zarządzeniem nr 63 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 14.10.2004 r. Nadleśnictwo Trzebież zostało włączone do Leśnego Kompleksu Promocyjnego „Puszcze Szczecińskie”.

Leśne kompleksy promocyjne utworzone zostały w celu promocji proekologicznej polityki leśnej państwa. Prowadzona tu gospodarka leśna eksponuje ekologiczne aspekty i zamierzenia do zachowania naturalnej zmienności leśnej.

Statutowym zadaniem LKP-u jest promowanie nowoczesnego leśnictwa i jego roli w zagospodarowaniu przestrzennym kraju oraz:

- upowszechnienie postępów nauki i technologii leśnej,
- integrowanie gospodarki leśnej i aktywnej ochrony przyrody,
- doskonalenie funkcjonowania Służby Leśnej,
- edukacja ekologiczna społeczeństwa.

LKP stanowi forum współpracy leśników ze społeczeństwem. W Radzie Społeczno – Naukowej zasiadają przedstawiciele władz samorządowych, Dyrektor Zakładów Chemicznych Police (największego zakładu pracy), naukowcy, reprezentanci organizacji ekologicznych i przedstawiciele społeczności lokalnej

Z mocy ustawy o lasach w swych działaniach Nadleśnictwo stara się łączyć prawidłowe funkcjonowanie przyrody, ekologii z zapotrzebowaniem społeczeństwa.

Jednym z podstawowych warunków umożliwiających ochronę przyrody Nadleśnictwa Trzebież jest szeroka prezentacja społeczeństwu ekologicznych problemów.

Szczególne miejsce zajmuje tu edukacja ekologiczna dzieci i młodzieży. Przybliżenie młodzieży realnych zagrożeń dla lasów odbywa się przez prowadzenie tzw. „Zielonych lekcji” dla wszystkich chętnych, udział w organizowanych konkursach, spotkaniach i rajdach. W ramach edukacji leśnej społeczeństwa zorganizowaliśmy w 2010 r. tzw. „Zielone Lekcje” dla:

- 1 935 przedszkolaków i dzieci szkół podstawowych,
- 989 uczniów szkół gimnazjalnych,
- 900 uczniów szkół średnich,
- 3 090 studentów i dorosłych.

Byliśmy współorganizatorami:

- 20 konkursów i imprez okolicznościowych,
- 5 wystaw edukacyjnych.

W roku 2010 zorganizowaliśmy lekcje i pogadanki dla 5239 osób. Braliśmy udział w ekologicznych lekcjach organizowanych w pobliskich przedszkolach, szkołach podstawowych i gimnazjach.

W ramach współpracy ze Starostwem Powiatowym w październiku 2010 roku braliśmy udział w targach turystycznych TUR-SALON w Poznaniu.

Nadleśnictwo wychodząc naprzeciw społeczeństwu stara się nawiązywać kontakty z wszystkimi jednostkami samorządowymi działającymi na terenie Nadleśnictwa Trzebież. W 2010 roku Starostwo Powiatowe przeznaczyło 20 000 zł z Powiatowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na edukację ekologiczną społeczeństwa między innymi na organizację konkursów, lekcji terenowych, wystaw, rajdów itp.

Puszcza Wkrzańska to „Zielony Skarbiec ” dla mieszkańców Polic i Szczecina. Współpraca władz terytorialnych, organizacji społecznych i leśników pozwoli go zachować w dobrej kondycji.

Nadleśniczy N-ctwa Trzebież
Antoni Michnowicz

Zalesie, dnia 25. sierpnia 2011 r.

